

Lagrådsremiss

Omhändertagande och återkallelse av förarbevis för vattenskoter

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 3 februari 2022

Tomas Eneroth

Jonas Ragell
(Infrastrukturdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas tills vidare om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. En slutlig återkallelse ska grunda sig på en lagakraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande, ett godkänt föreläggande om ordningsbot eller ett beslut om åtalsunderlåtelse. Det föreslås också att ett förarbevis ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 maj 2022.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter	4
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Återkallelse av förarbevis	9
4.1	Klargörande av vilka slag av avgöranden som ska leda till slutlig återkallelse.....	9
4.2	En möjlighet till återkallelse tills vidare införs	10
4.3	Giltighetstid av ett beslut om återkallelse tills vidare.....	12
4.4	Delgivning av beslut och beräkning av spärrtid och giltighetstid.....	14
5	Förarbevis ska kunna omhändertas	15
6	Personuppgiftsbehandling	17
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	18
8	Konsekvenser	18
9	Författningskommentar	19
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	27
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	31

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

dels att 8 § ska upphöra att gälla,

dels att 7, 9–11, 23, 25, 30 och 31 §§ och rubriken närmast 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 7 a, 7 b och 9 a–9 g §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Återkallelse av förarbevis

Återkallelse och omhändertagande av förarbevis

7 §

Förarbeviset ska återkallas om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

1. 20 kap. 2, 3, 4, 5, 7, 8 eller 9 § sjölagen (1994:1009),

2. 5 kap. 1 § sjötrafikförordningen (1986:300), eller

3. 5 § förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter.

Om innehavaren av förarbeviset inte har genomgått sådan utbildning som avses i 5 § första stycket 2, ska återkallelse i enlighet med första stycket i stället göras om innehavaren har begått brott efter det att förarbeviset har utfärdats.

Förarbeviset ska återkallas (*slutlig återkallelse*) om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

7 a §

En slutlig återkallelse ska grundas på

- 1. en lagakraftvunnen dom,*
- 2. ett godkänt strafföreläggande,*
- 3. ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller*
- 4. ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i någon annan författning.*

7 b §

Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas

att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Beslutets giltighetstid ska begränsas enligt vad som gäller för spärrtid enligt 9 §.

9 §

Vid återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

Vid *slutlig* återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

9 a §

Spärrtiden ska räknas från den dag som är tidigast av:

- dagen för delgivning av beslutet om återkallelse, och*
- den dag som följer av 9 b §.*

Om giltighetstiden av ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut när ett beslut om slutlig återkallelse fattas, ska spärrtiden räknas från dagen för delgivning av beslutet om slutlig återkallelse. Den tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare ska då räknas av från spärrtiden.

9 b §

Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag som är tidigast av:

- dagen för delgivning av beslutet om återkallelse tills vidare,*
- dagen för delgivning av ett beslut om omhändertagande, och*
- den dag då föraren vid en kontroll överlämnat förarbeviset.*

9 c §

När frågan om slutlig återkallelse avgörs får det beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske. En förutsättning för ett sådant beslut är att förarbeviset har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande och någon

återkallelse tills vidare inte hade förekommit.

9 d §

Ett förarbevis ska omhändertas i avvaktan på ett avgörande i frågan om återkallelse av förarbeviset, om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen.

9 e §

Ett beslut om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare eller omhändertagande ska delges den som beslutet rör. Delgivning får inte ske på det sätt som anges i 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).

9 f §

Ett beslut om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbevis gäller omedelbart.

Ett beslut som avses i första stycket medför att förarbeviset inte längre gäller. Om ett sådant beslut upphävs, får förarbeviset förnyad giltighet från upphävandet.

9 g §

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

10 §

Om ett förarbevis har återkallats, ska innehavaren överlämna förarbeviset till den myndighet som regeringen bestämmer.

Om ett förarbevis har återkallats slutligen eller tills vidare eller har omhändertagits, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som har utfärdats i fysisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.

11 §

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter återkallelse får inte prövas innan spärrtiden har löpt ut.

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter *slutlig* återkallelse eller återkallelse tills vidare får inte prövas innan spärrtiden *respektive giltighetstiden för återkallelsen tills vidare* har löpt ut.

23 §

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som *inte* har utfärdats i *elektronisk* form *omhändertas* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats.

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som har utfärdats i *fysisk* form *tas om hand* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats *slutligen eller tills vidare eller omhändertagits*.

25 §

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera anmälningar om genomförd utbildning och ärenden om utfärdande av förarbevis och återkallelse av förarbevis.

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera

1. anmälningar om genomförd utbildning,

2. ärenden om utfärdande av förarbevis, och

3. ärenden om *slutlig* återkallelse, *återkallelse tills vidare* och *omhändertagande* av förarbevis.

Personuppgifter som avses i första stycket får även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och

2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

30 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett *återkallat* förarbevis enligt 10 § ska dömas till penningböter.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis enligt 10 § ska dömas till penningböter.

31 §

Beslut enligt 5, 7, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut enligt 5, 7, 7 b, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 maj 2022.
 2. Ett beslut om återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbeviset får inte fattas med anledning av en gärning som har begåtts före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

Den 1 juli 2021 trädde delar av lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter i kraft. Resterande delar av lagen träder i kraft den 1 maj 2022. I det lagstiftningsärendet ansåg Lagrådet att den föreslagna lagen hade vissa brister och att frågan om att komplettera det föreslagna regelverket borde övervägas vidare, se propositionen Förarbevis för vattenskoter (prop. 2020/21:190 s. 38 och 115).

Inom Infrastrukturdepartementet utarbetades därför under hösten 2021 promemorian Återkallelse tills vidare av förarbevis för vattenskoter. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Infrastrukturdepartementet (dnr I2021/02696). I denna lagrådsremiss behandlas promemorians förslag.

4 Återkallelse av förarbevis

4.1 Klargörande av vilka slag av avgöranden som ska leda till slutlig återkallelse

Regeringens förslag: En slutlig återkallelse av ett förarbevis för vattenskoter ska grundas på en lagakraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande, ett godkänt föreläggande om ordningsbot eller ett beslut om åtalsunderlåtelse.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inte några synpunkter på promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag

Slutliga avgöranden som ska kunna leda till återkallelse

Av 7 § lagen om förarbevis för vattenskoter framgår att ett förarbevis ska återkallas om föraren begår vissa i lagen uppräknade brott. I lagen anges inte att det ska finnas ett lagakraftvunnet avgörande om att brott har begåtts för att återkallelse ska få ske, även om detta torde ha varit avsikten. I promemorian föreslås att det ska anges i lag vilka slag av slutliga avgöranden som ska ligga till grund för en återkallelse. Ingen remissinstans har någon invändning mot förslaget. I likhet med vad som gäller för återkallelser och andra ingripanden enligt körkortslagen (1988:488) bör därför följande avgöranden ligga till grund för en slutlig återkallelse av ett förarbevis för vattenskoter:

- en lagakraftvunnen dom,
- ett godkänt strafföreläggande,
- ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller

– ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i någon annan författning.

Återkallelsen bör vidare i lagen betecknas som slutlig för att skilja den från den återkallelse tills vidare som föreslås införas enligt förslaget i avsnitt 4.2.

Synpunkter som rör andra frågor än de som har remitterats

Kustbevakningen, Svenska Båtunionen och Transportstyrelsen framför synpunkter på hur återkallelssystemet är utformat både generellt och mer specifikt om exempelvis vilka brott som ska kunna leda till återkallelse och om konsekvenserna av en återkallelse. Promemorian innehåller inte några förslag eller överväganden i dessa delar. Synpunkterna kan därför inte beaktas i detta lagstiftningsärende.

4.2 En möjlighet till återkallelse tills vidare införs

Regeringens förslag: Ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis som har återkallats till vidare till den myndighet som regeringen bestämmer ska dömas till penningböter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: I princip samtliga remissinstanser, däribland *Polismyndigheten, Transportstyrelsen* och *Åklagarmyndigheten*, tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på att det införs en möjlighet till återkallelse tills vidare. *Kustbevakningen* är tveksam till förslaget. *Svenska Båtunionen* anser att en återkallelse tills vidare endast ska kunna ske vid grova eller upprepade brott. *Kustbevakningen* och *Polismyndigheten* efterfrågar förtydliganden om när en återkallelse tills vidare ska få ske. *Transportstyrelsen* och *Åklagarmyndigheten* önskar att det tydliggörs i lag att ett återkallat förarbevis inte längre är giltigt.

Skälen för regeringens förslag

En möjlighet till återkallelse tills vidare införs

Lagen om förarbevis för vattenskoter innebär att det från och med den 1 maj 2022 krävs förarbevis för att få framföra en vattenskoter. Enligt lagen ska förarbeviset återkallas om innehavaren av förarbeviset begår vissa uppräknade brott. En återkallelse kan ske först om ett brott har begåtts. Med detta torde avses att brottet ska vara konstaterat genom något slags lagakraftvunnet avgörande. Det är alltså inte tillräckligt att vid enbart en misstanke om att innehavaren av ett förarbevis har begått ett brott återkalla förarbeviset slutligen, oavsett hur stark misstanken är. Någon möjlighet att återkalla ett förarbevis tills vidare i avvaktan på en slutlig återkallelse finns inte heller.

Av förarbetena till lagen om förarbevis för vattenskoter framgår att bl.a. Lagrådet ansåg att det var en brist att förslaget saknade möjlighet till en interimistisk återkallelse av förarbeviset (se prop. 2020/21:190 s. 38). Regeringen menade i propositionen att det fanns goda skäl för en sådan lösning men att det saknades beredningsunderlag för att i det lagstiftningsärendet införa sådana regler. Frågan skulle enligt regeringen beredas vidare med inriktningen att komplettera lagen med en sådan möjlighet till interimistisk återkallelse.

Frånvaron av en möjlighet att återkalla ett förarbevis interimistiskt innebär att en förare kan fortsätta att köra vattenskoter under den tid som den straffrättsliga processen pågår efter exempelvis en hastighetsöverträdelse. Detta är inte lämpligt. Ett förarbevis ska återkallas slutligen om innehavaren av förarbeviset har gjort sig skyldig till exempelvis vårdslöshet i sjötrafik, sjöfylleri, avvikelse från sjöolycka, brott mot sjövägsregler, hastighetsbegränsningar eller mot förbud att framföra vattenskoter i vissa områden. Redan en misstanke om att föraren har begått ett sådant brott innebär att det kan ifrågasättas om föraren är lämplig att inneha ett förarbevis. I promemorian förslås därför, i likhet med vad som gäller för till exempel körkort för fordon och förarbevis för snöskoter (jfr. 5 kap. 5 § körkortslagen), att det bör vara möjligt att på ett tidigt stadium återkalla ett förarbevis om det är sannolikt att förarbeviset slutligen kommer att återkallas. Regeringen delar bedömningen i promemorian. Ett system där en olämplig förare kan fortsätta med att utsätta omgivningen och miljön för risker med sitt sätt att framföra en vattenskoter i avvaktan på en lagakraftvunnen dom eller annat slutligt avgörande är inte optimalt.

Vid utformningen av ett system för återkallelse tills vidare av förarbevis måste det särskilt beaktas att ett sådant interimistiskt beslut kommer att fattas vid en tidpunkt då något slutligt avgörande inte finns i frågan om ansvar för brott. Regeringen är också medveten om de svårigheter som Polismyndigheten och *Kustbevakningen* pekar på och som finns i uppgiften att avgöra om det har begåtts ett brott som kan utgöra grund för att ett förarbevis ska återkallas slutligen. Oavsett hur välgrundad misstanken är om att föraren har begått ett brott finns alltid en möjlighet att föraren till slut inte fälls till ansvar, vilket i sin tur innebär att någon slutlig återkallelse inte är möjlig. För att få återkalla ett förarbevis tills vidare bör det därför, i likhet med vad som gäller vid återkallelse enligt körkortslagen, krävas att det på sannolika skäl kan antas att en slutlig återkallelse kommer att ske. Vad som ska utgöra sannolika skäl är vanskligt att precisera när det gäller en helt ny lagstiftning kring vilken det ännu inte har bildats någon praxis. Denna svårighet bör emellertid vara av övergående karaktär. I de fall grunderna för slutlig återkallelse av förarbevis för vattenskoter har en motsvarighet i körkortslagens återkallelsegrunder bör viss ledning vid sannolikhetsbedömningen kunna sökas i körkortslagens praxis, trots att förhållandena till sjöss i många avseenden avviker från förhållandena i vägtrafiken, något som också Polismyndigheten påpekar. Även Kustbevakningen instämmer i att jämförelsen med körkortsregleringen inte är särskilt relevant. Eftersom sannolikhetsbedömningen måste grundas på i första hand styrkan av misstanken om huruvida ett brott har begåtts och av förutsättningarna till en fällande dom, är det emellertid inte möjligt att, som dessa

remissinstanser efterfrågar, specificera vilka omständigheter som särskilt bör beaktas vid en återkallelse tills vidare.

Regeringen föreslår alltså att ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Någon möjlighet att underlåta att återkalla ett förarbevis tills vidare om dessa förutsättningar är uppfyllda bör inte finnas.

Beslutets omedelbara giltighet, överklagande, straff och andra följder

I promemorian lämnas flera förslag som innebär att en återkallelse tills vidare i några avseenden ska betraktas på samma sätt som en slutlig återkallelse. Ingen remissinstans har någon invändning mot dessa förslag. I likhet med ett beslut om slutlig återkallelse bör alltså även ett beslut om att återkalla ett förarbevis tills vidare gälla omedelbart och kunna överklagas, liksom att innehavaren av ett förarbevis bör vara skyldig att överlämna ett förarbevis som återkallats tills vidare till den myndighet som regeringen bestämmer. Den påföljd som gäller för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte uppfyller skyldigheten att överlämna ett förarbevis som har återkallats slutligen, dvs. penningböter, bör gälla även vid underlåtelse att överlämna ett förarbevis som har återkallats tills vidare. De skäl som anfördes för en straffsanktion för en underlåtelse att överlämna ett förarbevis som återkallats slutligen (se prop. 2020/21:190 s. 52) gör sig gällande även här.

Slutligen bör skyldigheten för en polisman eller en kustbevakningstjänsteman att vid en kontroll omhänderta ett återkallat förarbevis också gälla om förarbeviset har återkallats tills vidare. Begreppet omhändertagande bör dock inte längre användas för denna åtgärd som vidtas mot förarbeviset vid en sådan kontroll, utan ändras för att skilja förfarandet från det nya förfarandet om omhändertagande som föreslås i avsnitt 5.

I promemorian uppges att ett förarbevis som har återkallats tills vidare inte längre är giltigt. Detta bör, som *Åklagarmyndigheten* och *Transportstyrelsen* påpekar, av tydlighetsskäl och i likhet med vad som gäller enligt körkortslagen anges uttryckligen i lag och gälla även förarbevis som har återkallats slutligen eller som har omhändertagits.

4.3 Giltighetstid av ett beslut om återkallelse tills vidare

Regeringens förslag: Giltighetstiden för ett beslut om återkallelse tills vidare ska anges i beslutet och vara minst en månad och högst tre år.

En ansökan om nytt bevis efter återkallelse tills vidare ska inte få prövas innan giltighetstiden för återkallelsen tills vidare har löpt ut.

Om ett förarbevis har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid, ska det när återkallelsen slutligen avgörs få beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Nästan alla remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter. *Transportstyrelsen* anser att innebörden av att giltighetstiden av ett beslut om återkallelse tills vidare upphör är att förarbeviset ska återlämnas till innehavaren utan någon ansökan. Transportstyrelsen anser också att det inte ska vara möjligt att ansöka om ett nytt förarbevis under den tid som en återkallelse eller återkallelse tills vidare löper. *Kustbevakningen*, Transportstyrelsen och *Åklagarmyndigheten* anser att det bör övervägas att införas en skyldighet för till exempel polis, åklagare, domstolar och andra rättsvårdande instanser att informera Transportstyrelsen om förhållanden som innebär att det inte längre finns förutsättningar för en slutlig återkallelse av förarbeviset.

Skälen för regeringens förslag: Ett beslut om återkallelse tills vidare bör inte gälla för all framtid. Avsikten är att så snart det står klart att förutsättningar finns för att återkalla förarbeviset slutligen, dvs. att det finns ett lagakraftvunnet avgörande i fråga om brott, ska ett sådant beslut om slutlig återkallelse fattas. I annat fall ska beslutet om återkallelse tills vidare snarast hävas, t.ex. om brottsmisstankarna upphör. Enligt lagen om förarbevis ska det vid en slutlig återkallelse anges en tid inom vilken en ansökan om ett nytt förarbevis inte får utfärdas. Denna s.k. spärrtid ska vara lägst en månad och högst tre år. Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare bör därför bestämmas till den tid som kan antas bli den slutliga spärrtiden.

Av lagen om förarbevis följer att det efter en återkallelse av förarbeviset krävs en ansökan till ansvarig myndighet för att få tillbaka sitt förarbevis. Detta var också regeringens tydliga avsikt, se prop. 2020/21:190 s. 38. Vidare framgår av förarbetena att begreppet spärrtid innebär att det finns hinder mot att få sin ansökan prövad under den tiden, men att innehavaren mycket väl kan ansöka om ett nytt förarbevis under spärrtiden, se prop. 2020/21:190 s. 84. Någon anledning att ha en annan ordning för giltighetstid efter ett beslut om återkallelse tills vidare finns inte. Samma ordning gäller dessutom för återkallelser enligt körkortslagen.

Om ett lagakraftvunnet avgörande beträffande den straffrättsliga frågan finns först efter utgången av giltighetstiden för en återkallelse tills vidare och innehavaren av förarbeviset redan har återfått möjligheten att framföra vattenskotern, bör det vid den slutliga prövningen av om förarbeviset ska återkallas kunna beslutas att ytterligare ingripande inte ska ske. En motsvarande möjlighet finns enligt körkortslagen. En förutsättning för ett sådant beslut bör vara att förarbeviset har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande eller någon återkallelse tills vidare inte hade förekommit (se avsnitt 5).

Slutligen när det gäller önskemålen från *Kustbevakningen*, *Transportstyrelsen* och *Åklagarmyndigheten* om en informations-skyldighet mellan berörda myndigheter om förutsättningar för en slutlig återkallelse kan detta, för det fall regeringen bedömer den som nödvändig, införas i förordning.

4.4 Delgivning av beslut och beräkning av spärrtid och giltighetstid

Regeringens förslag: Beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges innehavaren av förarbeviset.

Spärrtiden och giltighetstiden för beslut om återkallelse och återkallelse tills vidare ska räknas från det ingripande i förarbeviset som skett tidigast.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Krav på delgivning

I likhet med vad som gäller i körkortsärenden bör ett beslut om återkallelse tills vidare delges innehavaren. Delgivning är i princip också nödvändig för att giltighetstiden av beslutet om återkallelse tills vidare och sedermera spärrtiden för en slutlig återkallelse ska kunna beräknas. De särskilda delgivningsformerna surrogatdelgivning, spikning och kungörelsedelgivning bör emellertid inte få användas.

Beräkning av spärrtid och giltighetstid

Spärrtiden och giltighetstiden, dvs. den tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas efter att ett förarbevis har återkallats slutligen eller tills vidare, bör som huvudregel beräknas från delgivning av det tidigaste ingripande som har skett i förarbeviset. Om innehavaren har hunnit lämna över ett förarbevis till den som utför kontrollen innan något beslut har delgetts, bör tiden i stället beräknas från dagen för överlämnandet. På så sätt säkerställs att spärrtiden och giltighetstiden överensstämmer med den tid som innehavaren av förarbeviset faktiskt har varit förhindrad att använda det.

Om giltighetstiden för ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut vid tidpunkten då det ska fattas ett beslut om slutlig återkallelse, kan den situationen uppstå att den slutliga spärrtiden sätts till en tid som överstiger nämnda giltighetstid, samtidigt som en beräkning av spärrtiden från delgivningstidpunkten av det tidigaste ingripandet skulle leda till att spärrtidens slutpunkt hamnar i tiden före beslutet om slutlig återkallelse. Spärrtiden kan, om den ska få någon effekt, i ett sådant fall inte beräknas med utgångspunkt i den tidigare delgivningstidpunkten. I ett sådant fall bör i stället spärrtiden beräknas från tidpunkten för delgivning av beslutet om slutlig återkallelse, och avräkning av den slutliga spärrtiden ske med den tid som förarbeviset har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare.

5 Förarbevis ska kunna omhändertas

Regeringens förslag: Ett förarbevis för vattenskoter ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen. Beslutet om omhändertagande ska gälla omedelbart men inte kunna överklagas.

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis som har omhändertagits till den myndighet som regeringen bestämmer ska dömas till penningböter.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås inte att ett förarbevis som har omhändertagits ska tas om hand vid en kontroll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Kustbevakningen* är tveksam till att förarbevis ska kunna omhändertas och ifrågasätter grunderna för när ett omhändertagande ska få ske. *Svenska Båtunionen* anser att omhändertagande endast ska kunna ske vid grova eller upprepade brott. Svenska Båtunionen anser också att föraren ska ha rätt att köra vattenskoter under två dygn efter ett omhändertagande. *Transportstyrelsen* anser att ett förarbevis som har omhändertagits ska tas om hand vid en kontroll.

Skälen för regeringens förslag

Omhändertagande av förarbeviset

I det lagstiftningsärende som föregick lagen om förarbevis för vattenskoter efterlyste Lagrådet en möjlighet att omhänderta ett förarbevis i likhet med vad som gäller enligt körkortslagen (se prop. 2020/21:190 s. 115). I promemorian föreslås därför att ett förarbevis ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen. Ett omhändertagande kompletterar alltså möjligheten att återkalla ett förarbevis tills vidare och kan ske antingen i omedelbar anslutning till den händelse som föranlett ingripandet eller senare. Det senare fallet kan aktualiseras om förarbevisets innehavare har skadat sig vid händelsen och därför inte kan höras eller andra situationer där nödvändig utredning för ett beslut om omhändertagande eller återkallelse tills vidare inte kan slutföras på plats. En möjlighet att omhänderta ett förarbevis fyller också det behov som kan uppstå att på plats omedelbart vidta åtgärder mot en olämplig förare utan att behöva avvakta den utredning som ska göras i ett återkallelseärende, där exempelvis spärrtid eller giltighetstid för beslutet ska beräknas. Ett beslut om omhändertagande är därför i första hand enligt promemorian avsett att fattas av de myndigheter som utför kontroller av förarbevis på plats, medan återkallelsebeslut enligt gällande ordning och enligt förslaget i promemorian fattas av Transportstyrelsen, som normalt inte medverkar vid kontrollerna och därmed inte har någon möjlighet att besluta om ett omhändertagande.

Ett omhändertagande bör inte kräva att föraren samtidigt rent faktiskt lämnar över förarbeviset till den som utför kontrollen, utan bör – liksom vad som gäller enligt körkortslagen – få beslutas för det fall föraren inte har med sig sitt förarbevis på vattenskotern, eller inte ens har något fysiskt

förfarbevis. Förfarbeviset är avsett att i första hand utfärdas i elektronisk form, men kan utfärdas även i fysisk form, om den som ansöker om förfarbeviset så önskar. Det är alltså inte säkert att föraren har med sig något förfarbevis i fysisk form vid framförandet av vattenskotern. Och även om föraren har ett fysiskt förfarbevis, finns inte någon skyldighet att medföra det vid framförandet, det räcker att föraren kan uppvisa det elektroniska förfarbeviset. Rätten för kontrollerande myndigheter att faktiskt ta om hand ett omhändertaget förfarbevis som har utfärdats i fysisk form och för innehavaren att överlämna ett omhändertaget fysiskt förfarbevis till en myndighet behandlas nedan.

Enligt förslaget i promemorian ska ett omhändertagande ske på samma grunder som kan leda till en slutlig återkallelse av förfarbeviset. *Kustbevakningen* och *Svenska Båtunionen* ifrågasätter detta och jämför bland annat med körkortslagens mer begränsade möjligheter att omhänderta ett körkort eller förfarbevis. Regeringen konstaterar att körkortslagen har utformats under en lång tid med beaktande av de syften som den lagen har och de förutsättningar som gäller för de fordon som den lagen omfattar. Lagen om förfarbevis för vattenskotter antogs av riksdagen förra året, och har ännu inte börjat tillämpas i sin helhet. Det är därför lämpligt att i första hand låta den nya regleringen tillämpas en tid innan det finns anledning att eventuellt se över grunderna för bland annat omhändertagandet. Utformningen av de regler som behandlar förfarbevis för vattenskotter har också präglats av en strävan efter ett enklare regelverk än den mer omfattande och detaljerade regleringen i körkortslagen.

Svenska Båtunionen efterfrågar en rätt att få fortsätta att köra vattenskotter två dygn efter ett omhändertagande av förfarbeviset. Enligt lagen om förfarbevis för vattenskotter finns emellertid en möjlighet för en polisman eller en kustbevakningstjänsteman att efter ett omhändertagande medge att vattenskotern förs till närmaste lämpliga upptagningsplats, trots att föraren inte längre har rätt att framföra vattenskotern (se 22 §). Detta är tillräckligt för att föraren ska kunna ta i land vattenskotern på ett säkert sätt till ett ställe varifrån vattenskotern kan transporteras vidare. Någon anledning att förlänga eller på annat sätt utvidga denna möjlighet finns inte.

Beslutets omedelbara giltighet, delgivning, överklagande och straff

Ett beslut om omhändertagande bör liksom andra ingripanden i förfarbeviset gälla omedelbart. Beslutet bör dock, i likhet med vad som gäller beslut om omhändertagande av körkort enligt körkortslagen, inte få överklagas. Ett beslut om omhändertagande är avsett att beslutas i avvaktan på ett beslut om återkallelse, antingen en slutlig eller interimistisk sådan. Avsikten är också att ett återkallelsebeslut ska fattas så snart det är möjligt efter ett omhändertagande. Ett beslut om återkallelse får överklagas. Den enskildes rättigheter är därmed tillräckligt tillgodosedda.

I likhet med vad som gäller i körkortsärenden bör ett beslut om omhändertagande delges innehavaren (se 5 kap. 8 § körkortsförordningen [1998:980]). Delgivning är i princip också nödvändig för att spärrtid eller giltighetstid av beslut om återkallelse slutligen eller tills vidare ska kunna beräknas. På samma sätt som föreslås för delgivning av återkallelsebeslut

bör de särskilda delgivningsformerna surrogatdelgivning, spikning och kungörelsedelgivning inte få användas (se avsnitt 4.4).

Vidare bör innehavaren, på det sätt som föreslås i promemorian, om ett förarbevis har omhändertagits, överlämna det till den myndighet som regeringen bestämmer och kunna dömas till penningböter, jfr avsnitt 4.2 där motsvarande förslag lämnas när det gäller ett förarbevis som har återkallats tills vidare. Slutligen bör, som också *Transportstyrelsen* föreslår, skyldigheten för en polisman och en kustbevakningstjänsteman att vid en kontroll ta om hand ett återkallat förarbevis gälla även om förarbeviset har omhändertagits.

6 Personuppgiftsbehandling

Regeringens förslag: Personuppgifter i förarbevisregistret ska få behandlas om det är nödvändigt för att hantera ärenden om återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Transportstyrelsen* anser att uppgifter ska få behandlas även för att hantera ärenden där förarbeviset har tagits om hand eller överlämnats till myndighet av innehavaren.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen om förarbevis för vattenskoter ska den myndighet som regeringen bestämmer föra ett elektroniskt förarbevisregister. Personuppgifter får behandlas i registret om det är nödvändigt för att hantera anmälningar om genomförd utbildning, ärenden om utfärdande av förarbevis och ärenden om återkallelse av förarbevis. Förslagen innebär att det införs två nya former av åtgärder riktade mot innehavaren av ett förarbevis för vattenskoter, återkallelse tills vidare av förarbeviset och omhändertagande av förarbeviset. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter bör därför kompletteras så att det framgår att personuppgiftsbehandlingen omfattar även de nya formerna av åtgärder. För det fall ett förarbevis som har omhändertagits eller återkallats tills vidare eller slutligen tas om hand vid en kontroll eller överlämnas av innehavaren på annat sätt innefattas den hanteringen i det ärende som rör omhändertagandet eller återkallelsen och behöver inte regleras särskilt.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 15 maj 2022. Ett beslut om återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbevis ska inte få fattas med anledning av en gärning som har begåtts före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 maj 2022. I promemorian föreslås inte någon övergångsbestämmelse.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Från och med den 1 maj 2022 gäller en skyldighet att ha förarbevis för att framföra en vattenskoter. Förslagen i denna lagrådsremiss har ett nära samband med kraven och bör träda i kraft så nära det datumet som möjligt, vilket bedöms vara den 15 maj 2022.

En återkallelse tills vidare eller ett omhändertagande av förarbeviset är ett allvarligt ingripande i innehavarens rätt att framföra en vattenskoter. Detta gäller särskilt då ingripandet får ske utan att det finns något slutligt avgörande i ansvarsfrågan. Möjligheterna att ingripa bör därför inte få användas för gärningar som har begåtts innan den nu föreslagna lagstiftningen har trätt i kraft.

8 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen har positiva effekter för sjösäkerheten och miljön. Förslagen innebär visa ytterligare uppgifter för ett antal myndigheter och domstolar. Omfattningen av uppgifterna bör bli begränsad och kostnadsökningarna bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Förslagen har inga konsekvenser för statens budget, jämställdheten eller den kommunala självstyrelsen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Nästan samtliga remissinstanser instämmer i eller har ingen synpunkt på bedömningen. Enligt *Kustbevakningen* och *Transportstyrelsen* kommer de nya uppgifterna att medföra kostnader för myndigheten. Transportstyrelsen påpekar att uppgiften att fatta interimistiska återkallelsebeslut inte kan avgiftsbeläggas. *Åklagarmyndigheten* avstyrker uppgiften att myndigheten ska omhänderta förarbevis.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget att införa en möjlighet till återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis för vattenskoter bör medföra att sjösäkerheten och skyddet av miljön ökar, eftersom en sådan återkallelse minskar antalet olämpliga vattenskoterförare. Förslagen påverkar de personer som har förarbevis för vattenskoter genom

att det införs ytterligare ingripandemöjligheter mot förarbeviset för det fall brott har begåtts.

Förslagen innebär en skyldighet för myndigheter att fatta beslut om återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis. Vilka myndigheter som ska fatta besluten kommer att anges i förordning. Enligt den nuvarande regleringen rör de nya uppgifterna ärenden som i dag hanteras av Transportstyrelsen, Kustbevakningen, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Omfattningen av de nya uppgifterna bedöms dock bli begränsad och eventuella kostnadsökningar för myndigheterna bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Förslagen innebär att beslut om återkallelse tills vidare kommer att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vidare utvidgas straffansvaret något, vilket innebär nya arbetsuppgifter för de allmänna domstolarna. Antalet nya mål väntas dock bli litet inom båda domstolsslagen och eventuella kostnadsökningar bedöms rymmas inom Sveriges Domstolars befintliga anslagsramar.

Några konsekvenser för statens budget, jämställdheten eller den kommunala självstyrelsen uppstår inte.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

Återkallelse och omhändertagande av förarbevis

7 § Förarbeviset ska återkallas (*slutlig återkallelse*) om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

1. 20 kap. 2, 3, 4, 5, 7, 8 eller 9 § sjölagen (1994:1009),
2. 5 kap. 1 § sjötrafikförordningen (1986:300), eller
3. 5 § förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter.

Om innehavaren av förarbeviset inte har genomgått sådan utbildning som avses i 5 § första stycket 2, ska återkallelse i enlighet med första stycket i stället göras om innehavaren har begått brott efter det att förarbeviset har utfärdats.

I paragrafen regleras grunderna för slutlig återkallelse av ett förarbevis. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *första stycket* införs begreppet slutlig återkallelse för att skilja begreppet från en återkallelse tills vidare enligt 7 b §.

7 a § *En slutlig återkallelse ska grundas på*

1. en lagakraftvunnen dom,
2. ett godkänt strafföreläggande,
3. ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller
4. ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i någon annan författning.

Paragrafen är ny och anger vilka slag av slutliga avgöranden som ska ligga till grund för en slutlig återkallelse av ett förarbevis. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafen innebär att den myndighet som ska pröva frågan om huruvida ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas slutligt enligt 7 § inte ska göra någon prövning av ansvaret för de brott som kan ligga till grund för återkallelsen. Om det finns ett sådant avgörande som räknas upp i paragrafen, är frågan om ansvar avgjord på det sätt som krävs för att en återkallelse ska göras.

7 b § Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Beslutets giltighetstid ska begränsas enligt vad som gäller för spärrtid enligt 9 §.

Paragrafen är ny och reglerar återkallelse tills vidare av förarbevis för vattenskoter. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.3.

Återkallelse tills vidare ska ske om det finns sannolika skäl för att förarbeviset kommer att återkallas slutligt. För att en återkallelse tills vidare ska vara möjlig krävs alltså inte en fullständig utredning om den eller de händelser som kan innebära att ett brott har begåtts och som kan leda till en slutlig återkallelse. Det är emellertid inte nödvändigtvis tillräckligt att en förare av en vattenskoter enbart misstänks för ett brott, eller att personen har blivit utsatt för straffprocessuella tvångsmedel, för att en återkallelse tills vidare ska få ske. Sådana förhållanden är inte heller nödvändiga. Det som krävs är att den samlade bedömningen och förutsättningarna i övrigt gör att det är sannolikt att förutsättningar finns för ett sådant slutligt avgörande som anges i 7 a § och att det i sin tur kommer att leda till en slutlig återkallelse. Paragrafen innebär att om förutsättningarna är uppfyllda ska ett beslut om återkallelse tills vidare fattas. Någon möjlighet att underlåta att återkalla ett förarbevis tills vidare om dessa förutsättningar är uppfyllda finns alltså inte

En återkallelse tills vidare ska ske i avvaktan på ett slutligt avgörande. En konsekvens av detta är att när ett beslut om slutlig återkallelse fattas så ersätter det beslutet om återkallelse tills vidare. Effekterna av återkallelsen tills vidare när det gäller t.ex. förarbevisets giltighet ersätts då av de följder som en återkallelse har för förarbeviset och föraren (se 9 f § andra stycket).

Paragrafen innebär vidare att ett beslut om att återkalla ett förarbevis tills vidare ska tidsbegränsas. Giltighetstiden ska därvid bestämmas på samma sätt som enligt 9 § vid sättande av för spärrtid vid en slutlig återkallelse. Avsikten är att så långt det är möjligt åstadkomma att giltighetstiden blir densamma som den spärrtid som slutligen bestäms.

9 § Vid *slutlig* återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

Paragrafen reglerar den spärrtid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas efter det att en slutlig återkallelse har skett. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafen förtydligas så att den avser spärrtid vid slutlig återkallelse. Vid återkallelse tills vidare bestäms i stället enligt 7 b § en giltighetstid för beslutet.

9 a § Spärrtiden ska räknas från den dag som är tidigast av:

- dagen för delgivning av beslutet om återkallelse, och
- den dag som följer av 9 b §.

Om giltighetstiden av ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut när ett beslut om slutlig återkallelse fattas, ska spärrtiden räknas från dagen för delgivning av beslutet om slutlig återkallelse. Den tid under vilken förarbesivet varit omhändertaget eller återkallat tills vidare ska då räknas av från spärrtiden.

Paragrafen är ny och anger från vilken tidpunkt som spärrtiden ska beräknas. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Första stycket reglerar hur spärrtiden ska beräknas då giltighetstiden för en återkallelse fortfarande löper när ett beslut om slutlig återkallelse ska fattas. I en sådan situation är utgångspunkten att spärrtiden beräknas från den tidigaste tidpunkt då något ingripande mot förarbesivet över huvud taget har skett. Spärrtiden räknas då antingen från delgivning av beslutet för den slutliga återkallelsen eller från den dag som följer av 9 b §.

Andra stycket tar sikte på den situation då giltighetstiden för återkallelsen tills vidare har löpt ut när ett beslut om slutlig återkallelse ska fattas. Det kan inte uteslutas att förfarandet i det brottmål som kan ligga till grund för den slutliga återkallelsen drar ut på tiden, eller att förfarandet med att fatta beslut om slutlig återkallelse av andra skäl drar ut på tiden. I ett sådant fall ska spärrtiden beräknas från dagen för delgivning av beslutet om den slutliga återkallelsen och minskas med den tid som förarbesivet har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare. Med den tid som förarbesivet har varit återkallat tills vidare avses samma sak som beslutets giltighetstid.

9 b § Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag som är tidigast av:

- dagen för delgivning av beslutet om återkallelse tills vidare,
- dagen för delgivning av ett beslut om omhändertagande, och
- den dag då föraren vid en kontroll överlämnat förarbesivet.

Paragrafen är ny och anger från vilken tidpunkt som giltighetstiden för ett beslut om återkallelse tills vidare ska beräknas. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

På samma sätt som när det gäller beräkningen av spärrtiden för ett beslut om slutlig återkallelse ska giltighetstiden räknas från den tidigaste tidpunkt då något ingripande mot förarbesivet över huvud taget har skett. Den dag som enligt någon av strecksatserna inträffade tidigast ska alltså ligga till grund för beräkningen av giltighetstiden.

9 c § När frågan om slutlig återkallelse avgörs får det beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske. En förutsättning för ett sådant beslut är att förarbesivet har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande och någon återkallelse tills vidare inte hade förekommit.

Paragrafen är ny och anger villkoren för att underlåta att besluta om en slutlig återkallelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Paragrafen innebär att den beslutande myndigheten vid den slutliga prövningen av återkallelsefrågan får besluta att ytterligare återkallelse inte ska ske. Den kan bli tillämplig när det fortfarande löper en giltighetstid för ett beslut om återkallelse och när beslutet om slutlig återkallelse fattas efter utgången av giltighetstiden för ett beslut om återkallelse tills vidare. Att giltighetstiden för beslutet om återkallelse tills vidare löper ut innan ett beslut om slutlig återkallelse hinner fattas kan bero på till exempel att förfarandet i det brottmål som kan ligga till grund för den slutliga återkallelsen drar ut på tiden, eller att förfarandet med att fatta beslut om slutlig återkallelse av andra skäl fördröjs.

Ett villkor för att underlåta att besluta om ytterligare återkallelse är att förarbeviset har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare minst lika länge som den tid som annars skulle ha bestämts som spärrtid för en slutlig återkallelse. Om spärrtiden däremot bedöms bli längre än den tid som förarbeviset har varit omhändertaget eller återkallat tills vidare finns inte något utrymme att underlåta att besluta om en slutlig återkallelse, oavsett hur liten skillnaden är mellan de båda tiderna.

9 d § Ett förarbevis ska omhändertas i avvaktan på ett avgörande i frågan om återkallelse av förarbeviset, om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen.

Paragrafen är ny och reglerar omhändertagande av förarbevis. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ett omhändertagande får beslutas om det finns sannolika skäl att anta att förarbeviset kommer att återkallas slutligt, dvs. samma bedömningsgrund som gäller för en återkallelse tills vidare (se 7 b §). Ett omhändertagande kan ske exempelvis direkt på platsen för den händelse som kan utgöra grund för slutlig återkallelse enligt 7 §. Omhändertagandet sker i avvaktan på ett avgörande i frågan om återkallelse av förarbeviset, oavsett om återkallelsen sedermera görs tills vidare eller slutligt. En konsekvens av att omhändertagandet sker i avvaktan på ett återkallelsebeslut är att när ett beslut om återkallelse tills vidare eller slutlig återkallelse fattas så ersätter det beslutet om omhändertagande. Effekterna av omhändertagandet när det gäller t.ex. förarbevisets giltighet ersätts då av de följder som en återkallelse har för förarbeviset och föraren (se 9 f § andra stycket).

Ett beslut om omhändertagande innebär inte att förarbeviset fysiskt fräntas innehavaren. Ett förarbevis behöver inte ha utfärdats i fysisk form. Det är inte heller säkert att föraren har förarbeviset med sig. Ett beslut om omhändertagande är ett administrativt beslut som kan fattas oaktat dessa förhållanden. Ett rent faktiskt ingripande gentemot ett förarbevis som har utfärdats i fysisk form sker först när ett omhändertaget förarbevis tas om hand vid en kontroll enligt 23 §. Vidare gäller enligt 10 § en skyldighet att överlämna ett omhändertaget förarbevis till den myndighet som regeringen bestämmer.

9 e § Ett beslut om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare eller omhändertagande ska delges den som beslutet rör. Delgivning får inte ske på det sätt som anges i 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om delgivning. Övervägandena finns i avsnitt 4.4 och 5.

Delgivningstidpunkten styr bland annat beräkningen av spärrtid och giltighetstid (se 9 a och 9 b §§). Hänvisningarna till delgivningslagen innebär att surrogatdelgivning, spikning och kungörelsedelgivning inte får användas när beslutet ska delges. I övrigt gäller delgivningslagen.

9 f § Ett beslut om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbevis gäller omedelbart.

Ett beslut som avses i första stycket medför att förarbeviset inte längre gäller. Om ett sådant beslut upphävs, får förarbeviset förnyad giltighet från upphävandet.

I paragrafen regleras bland annat innebörden av beslut om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis. Innehållet i *första stycket* motsvarar delvis hittillsvarande 8 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 5.

Följden av att ett beslut om att återkalla eller omhänderta ett förarbevis enligt *första stycket* gäller omedelbart är att beslutet gäller även om det överklagas.

Andra stycket innebär att ett förarbevis inte gäller om det är återkallat slutligt eller tills vidare eller är omhändertaget. Ogiltigheten upphör inte när spärrtiden eller giltighetstiden löper ut. Av 9 och 11 §§ följer att innehavaren då måste ansöka för att få ett nytt förarbevis utfärdat. Om beslutet däremot hävs, till exempel om innehavaren av förarbeviset slutligen inte döms för något brott, upphör ogiltigheten av förarbeviset. Detta gäller både när beslutet upphävs exempelvis för att föraren inte döms för brott och när beslutet upphävs efter ett överklagande.

9 g § Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

I paragrafen anges att regeringen bestämmer vilken myndighet som fattar vissa beslut. Den motsvarar delvis hittillsvarande 8 §. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafen innebär en upplysning om att regeringen bestämmer vilken myndighet som fattar beslut om återkallelse slutligt och tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

10 § Om ett förarbevis har återkallats slutligen eller tills vidare eller har omhändertagits, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som har utfärdats i fysisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.

Paragrafen innehåller en skyldighet att överlämna ett fysiskt förarbevis som har återkallats slutligt eller tills vidare eller som har omhändertagits. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 5.

Paragrafen ändras på två sätt. För det första anges att skyldigheten att överlämna ett förarbevis gäller även efter en återkallelse tills vidare och ett omhändertagande av förarbeviset. För det andra förtydligas att skyldigheten att överlämna förarbeviset endast gäller förarbevis som har utfärdats i fysisk form. Utgångspunkten är att förarbeviset normalt endast utfärdas i elektronisk form, men det finns en möjlighet att begära att få

även ett fysiskt förarbevis. Hur ett överlämnade ska ske regleras inte närmare, men ett överlämnande kan göras till exempel via post.

Skyldigheten att överlämna förarbeviset är straffsanktionerad enligt 30 §.

11 § En ansökan om utfärdande av ett förarbevis efter *slutlig återkallelse eller återkallelse tills vidare* får inte prövas innan spärrtiden *respektive giltighetstiden för återkallelsen tills vidare* har löpt ut.

Paragrafen anger när en ansökan om utfärdande av förarbevis efter återkallelse eller återkallelse tills vidare tidigast får prövas. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Paragrafen ändras så att den omfattar även ansökningar som sker efter en återkallelse tills vidare. Ett nytt utfärdande efter en slutlig återkallelse eller återkallelse tills vidare (se 7 och 7 b §§) sker alltså inte automatiskt, utan det krävs en ansökan från den som fått beviset återkallat. Inget hindrar att en ansökan lämnas innan spärr- eller giltighetstiden löpt ut, men ansökan kan inte prövas förrän tiden löpt ut. Paragrafen behandlar endast den situation att spärrtiden eller giltighetstiden löper ut, dvs. på det sätt som har beslutats om spärrtidens eller giltighetstidens längd. Om ett beslut om slutlig återkallelse eller återkallelse tills vidare däremot av någon anledning upphävs, krävs inte någon ny ansökan, se också kommentaren till 9 f §. Detta kan bli aktuellt till exempel om ett förarbevis har återkallats tills vidare men det står klart att innehavaren av förarbeviset inte kommer att dömas för något brott. I ett sådant fall finns inte längre någon grund för en slutlig återkallelse, och därmed inte heller för en återkallelse tills vidare (jfr kommentaren till 9 f §).

En ansökan om ett nytt förarbevis efter en återkallelse tills vidare kan bli aktuell om ett beslut om slutlig återkallelse inte fattas med stöd av 9 c §.

Kontroll

23 § Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som har utfärdats i *fysisk form tas om hand* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats *slutligen eller tills vidare eller omhändertagits*.

Paragrafen reglerar skyldigheten för en polisman eller en kustbevakningstjänsteman att vid en kontroll ta om hand ett förarbevis. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 5.

I paragrafen införs en skyldighet att vid en kontroll även ta om hand ett förarbevis som har återkallats tills vidare eller som har omhändertagits. Skyldigheten att ta hand om ett förarbevis gäller för det fall förarbeviset har utfärdats i fysisk form. Vidare ändras begreppet omhändertags till ”tas om hand”. Paragrafen reglerar alltså situationen att ett förarbevis som har utfärdats i fysisk form rent faktiskt tas om hand, till skillnad mot ett sådant beslut om omhändertagande av förarbeviset som får fattas enligt 9 d § och som inte nödvändigtvis innebär att ett fysiskt förarbevis också fräntas innehavaren.

Förarbevisregister

25 § Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera

1. anmälningar om genomförd utbildning,
2. ärenden om utfärdande av förarbevis, *och*
3. ärenden om slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

Personuppgifter som avses i första stycket får även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och
2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Paragrafen redogör för i vilka syften som personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Första stycket 3 innebär att personuppgifter även får behandlas i registret om det är nödvändigt för att hantera ärenden om återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis. Om ett förarbevis återkallas slutligt eller tills vidare eller omhändertas, finns enligt 23 § en skyldighet för en polisman eller en kustbevakningstjänsteman att ta om hand förarbeviset. När ett förarbevis tas om hand görs detta alltså inom ramen för ett ärende om antingen återkallelse eller omhändertagande. Paragrafen medger därmed att personuppgifter hanteras även för att registrera till exempel uppgifter om att förarbeviset har tagits om hand.

Straff

30 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis enligt 10 § ska dömas till penningböter.

Paragrafen reglerar straff för överträdelse av skyldigheten enligt 10 § att överlämna ett förarbevis som har omhändertagits eller återkallats tills vidare eller slutligen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 5.

Paragrafen ändras så att straffsanktionen även träffar den skyldighet som införs i 10 § att överlämna ett förarbevis som har omhändertagits eller återkallats tills vidare.

Överklagande

31 § Beslut enligt 5, 7, 7 b, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen anger vilka förvaltningsbeslut enligt lagen som får överklagas. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 5.

I paragrafen görs ett tillägg så att även beslut enligt 7 b § om återkallelse tills vidare av ett förarbevis får överklagas. Paragrafen är uttömmande, vilket innebär att andra beslut än de som räknas upp inte får överklagas. Det innebär att till exempel ett beslut om att omhänderta ett förarbevis enligt 9 d § inte får överklagas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 15 maj 2022.
2. Ett beslut om återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbeviset får inte fattas med anledning av en gärning som har begåtts före ikraftträdandet.

Punkt 1 anger vilken dag som lagändringarna träder i kraft.

Punkt 2 innebär att endast gärningar som har begåtts från och med dagen för ikraftträdandet får ligga till grund för ett beslut om återkallelse tills vidare eller omhändertagande av förarbeviset. Gärningar som har begåtts före ikraftträdandet kan däremot enbart leda till en slutlig återkallelse av förarbeviset.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

Härigenom föreslås i fråga om lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

dels att 7–11, 23, 25, 30 och 31 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tio nya paragrafer, 7 a §, 7 b §, 8 a §, 9 a–9 c §§ och 22 a–22 c §§, och närmast före 22 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Förarbeviset ska återkallas om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

Förarbeviset ska återkallas (*slutlig återkallelse*) om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

1. 20 kap. 2, 3, 4, 5, 7, 8 eller 9 § sjölagen (1994:1009),

2. 5 kap. 1 § sjötrafikförordningen (1986:300), eller

3. 5 § förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter.

Om innehavaren av förarbeviset inte har genomgått sådan utbildning som avses i 5 § första stycket 2, ska återkallelse i enlighet med första stycket i stället göras om innehavaren har begått brott efter det att förarbeviset har utfärdats.

7 a §

En slutlig återkallelse ska grunda sig på

- 1. en lagakraftvunnen dom,*
- 2. ett godkänt strafföreläggande,*
- 3. ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller*
- 4. ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i någon annan författning.*

7 b §

Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligt på någon av de grunder som anges i 7 §. Beslutets giltighetstid ska begränsas enligt

vad som gäller för spärrtid enligt 9 §.

8 §

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om återkallelse. *Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.*

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om *slutlig* återkallelse och återkallelse tills vidare. *Sådana* beslut gäller omedelbart.

8 a §

Beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges den som beslutet rör. Delgivning får inte ske enligt 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).

9 §

Vid återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

Vid *slutlig* återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

9 a §

Spärrtiden ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigare dag som anges i 9 b §.

Om giltigheten av ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut när slutligt beslut fattas, ska den tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare räknas av från spärrtiden.

9 b §

Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigaste av de dagar då innehavaren delgetts ett beslut om omhändertagande eller överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som avses i 8 §.

9 c §

När frågan om slutlig återkallelse avgörs får det beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske. En förutsättning för ett sådant beslut är att förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande och någon återkallelse tills vidare inte hade förekommit.

10 §

Om ett förarbevis har återkallats, ska innehavaren överlämna förarbeviset till den myndighet som regeringen bestämmer.

Om ett förarbevis har återkallats *slutligen* eller *tills vidare*, ska innehavaren överlämna *ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form* till den myndighet som regeringen bestämmer.

11 §

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter återkallelse får inte prövas innan spärrtiden har löpt ut.

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter *slutlig återkallelse* eller *återkallelse tills vidare* får inte prövas innan spärrtiden *respektive giltighetstiden för återkallelsen tills vidare* har löpt ut.

Omhändertagande av förarbevis

22 a §

Ett förarbevis ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen.

22 b §

Om ett förarbevis har omhändertagits, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.

22 c §

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om omhändertagande av ett förarbevis. Ett beslut om omhändertagande gäller omedelbart.

23 §

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som inte har utfärdats i elektronisk form *omhändertas* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats.

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som inte har utfärdats i elektronisk form *tas om hand* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats *slutligen eller tills vidare*.

25 §

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera anmälningar om genomförd utbildning *och* ärenden om utfärdande av förarbevis och *återkallelse av förarbevis*.

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera

1. anmälningar om genomförd utbildning,

2. ärenden om utfärdande av förarbevis, *och*

3. ärenden om *slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis*.

Personuppgifter som avses i första stycket får även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och

2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

30 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett återkallat förarbevis enligt 10 § ska dömas till penningböter.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis enligt 10 § *eller 22 b §* ska dömas till penningböter.

31 §

Beslut enligt 5, 7, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut enligt 5, 7, *7 b*, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.

Förteckning över remissinstanserna

Bilaga 2

Följande remissinstanser har lämnat remissvar: Svea hovrätt, Kammarrätten i Jönköping, Kalmar tingsrätt, Förvaltningsrätten i Linköping, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kustbevakningen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Svenska Båtunionen.

Följande remissinstanser har inte svarat: Nämnden för båtlivsutbildning, Svenska Livräddningssällskapet och Sweboat.